

1 2013
38628к

Махаббат жетегінде

Егеухан
Мұқамәдиқызы

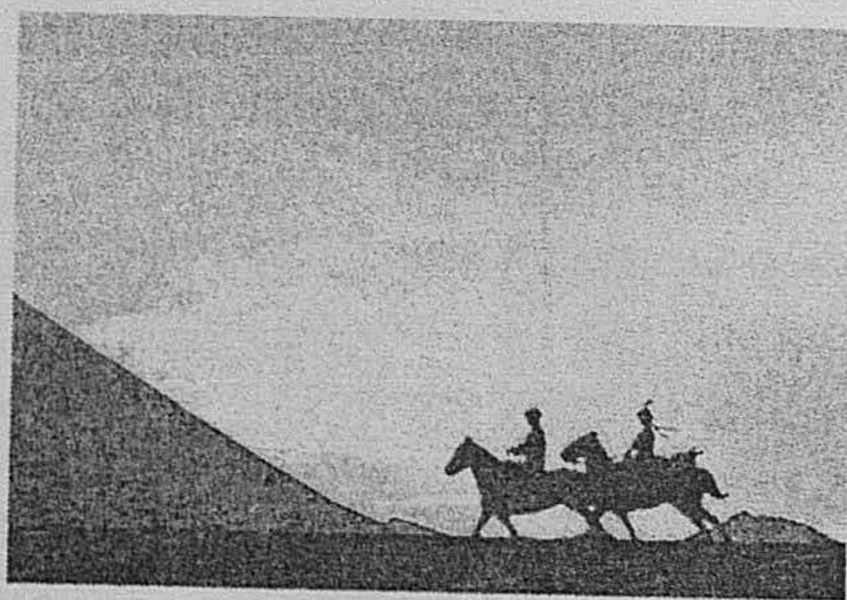

Л 2013/38628к

Егеухан
Мұқамәдиқызы

Махаббат жетегінде

Өлеңдер мен дастандар

FOLIANT
БАСПАСЫ

Астана-2010

УДК821.512.122

~~ББК 84 Қаз 7-5~~

М 83

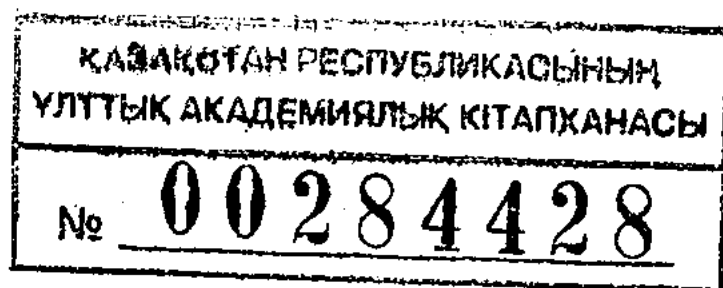
*Жинақ Шығыс Қазақстан облыстық әкімдігінің, облыстық
Мәдениет басқармасының қолдауымен жарық көрді*

М 83 Мұқамәдиқызы Е.
Махаббат жетегінде: Өлеңдер мен дастандар.
— Астана: Фолиант, 2010. 288 бет

ISBN 978-601-292-158-8

Акын Егеухан Мұқамәдиқызының бұл жинағына өлең-жырлары мен бірнеше дастаны топтастырылды. Ана жүрегінің лүпілі мен акындық сырлы сезім сәтті үйлескен туындылар өз оқырманын әдемі әсерге бөлейді.

Кітап жырсүйер көпшілік қауымға арналған.

УДК821.512.122
ББК 84 Қаз 7-5

ISBN 978-601-292-158-8

© Мұқамәдиқызы Е., 2010
© «Фолиант» баспасы, 2010

І б ө л і м

Әлендер

БІРІНШІ ТАРАУ. АТАМЕКЕН

КӨШІП КЕЛДІМ

Көшіп келдім табынып, Тәңір ием,
Райымбек, шапағат берсін киен.
Қолдай гөр, өнерде өз тұяғыңмын,
Сүйінбай, Абай, Сара аруағыңмен.

Көшіп келдім, егемен ел сүйенер,
Елдің қамын ойлаған ер сүйенер.
Адамнан адам артық анағұрлым,
Қаны таза қазағым қадір білер.

Көшіп келдім, ағайын, көшіп келдім,
Айқара ашты құшағын іргелі елім.
Өзің шашқан тарының талшығымын,
Топырағында дән алдым басқа жердің.

Көшіп келдім өзіңе, көшіп келдім,
Атажұртқа асығып, ұшып көңілім.
Жел аударған қаңбақтай тағдыр айдап,
Өлмеу үшін өзгеден нәсіп тердім.

Көшіп келдім «кел» деген үнінді естіп,
Қилы-қилы тағдырда өмір кештік.
Өзге жұрт та мәпелеп аялады,
Сонда да жетпей тұрды бір үндестік.

Көшіп келдім, ата-ана, бата алғалы,
Қазақстан перзенті атанғалы.
Өзім десен, сіңермін өзіндей боп,
Тұтанып тұр қызуым от алғалы.

Көшіп келді, ағалар, қарындасын,
Ұзатқанда қалып еді жарым жасың.
Тең өстік біз тел еміп ана сүтін,
Уыз дәмі таңдайдан арылмасын.

Көшіп келдім, жеңгелер, еркең едім,
Обал қане, өзгеге еркеледім?
Әйел жолы жіңішке, жаны нәзік,
Жан күйімді толғанып шерте келдім.

Көшіп келдім, ұғыншы жан сырымды,
Талантым талып, кейде тасқа ұрылды.
Қазақтың қасиетті қанын сақтап,
Қоспадым өзге жұртқа тағдырымды.

Көшіп келдім, ауылдас абысыным,
Таңырқама тап өзін, таныс үнім.
Туралған бас тартпайды, дәстүрді ойла,
Ниетінмен шай құйсаң, ризамын.

Көшіп келдім, әзілде, замандасым,
Құбылған алмағайып заманда шын.
Келдім Моңғол елінен, мен қазақпын,
Байқа, тілдің қадама ақ алмасын.

Көшіп келдім, айқасты құшақ бүгін,
Топырағына қондырдым ұшқан гүлін.
Елдің қамын ер ойлап қабыл алды,
Бәз біреудің қайтемін ұсақтығын?!

Көшіп келдім, қалды артта орманды өзен,
Сәби, жастық, аналық — талай кезең.
Ата-анам күмбезі, кіндік қаным
Тамған жерде қимастық барын сезем.

Көшіп келдім, қалды тау, асқар шыңым,
Бір кездерде көңілдің шаққан мұңын.

Цамбагарав, Бесбоғда көз алдымда,
Балапаны ем ұшырған ұясының.

Көшіп келдім, ұрпақ пен ұрпақ таныс,
Келешек сендерсіндер, бірлікте — күш.
Өстің бәрің әр елдің әуенімен,
Біріңнен-бірің енді алшы дәріс.

Көшіп келдім бала, ене, жарымменен,
Ағылады шабытты, арынды өлен,
Айналайын, атажұрт, үлгінді алып,
Жүректегі жалынның нәрін берем.

Өзің шашқан тарының талшығымын,
Атамекен, татайын бал шырының.
Өзіңнің өзегінде өркен жайып,
Бой көтерсін, мәуелеп тал шыбығың.

* * *

Абир-Әлі таулары айқасып тұр,
Тарих-дастан сынасқан, шайқасып бір.
«Ер шекіспей, бекіспес» деген рас,
Достасып, жақпарына бүгіпті сыр.

Күн шықса күлімдейді, жадырайды,
Түн болса түнереді, тұтып қайғы.
Екеуін егер етіп егестірген,
Ақ толқын Ақтас сұлу нұр шырайлы.

Ақ толқын Ақтас сұлу сылқ-сылқ күліп,
Құлай ағып жөнелген ойды ұғып.
Жалғызтау жанды еріткен ғашығы еді,
Бекінбесе Абир-Әлі салар бүлік.

Жалғызтауға мұң шағып егіліпті,
Жалғызтау жан сауғалап шегініпті.
Екеуіне кезіксек жазым етер,
Айлакер Абирден де Әлі мықты.

Абир-Әлі бес қару асыныпты,
Ақтас та Жалғызтауға асығыпты.
Ерен күш екпінінен дауыл тұрып,
Ару жетпей, гүл болып шашылыпты.

Әлдекім әр нәрсені ойға түйген,
Аңызды баян етіп айтты білген.
Бір тал көде тоқтылық шұрайлы жер,
Арудың денесінің сөлі сіңген.

Бұл өлке — Арқа, ерлердің аты қалған,
Аты аталса, ел ұмытпай есіне алған.
Өтіпті ертеректе Егеубай бай
Арқаның бір саласын қоныстанған.

Егеубайда жайдық біз керегені,
Тәңірдің табиғаты — берегені.
Қоныс — бізге, ірге — елге құтты болсын,
Еңбекпенен көсеге көгереді.

«ҚОШ» ДЕУГЕ ҚИЯ АЛМАДЫМ

Ауған ел, арманды ел сағынышты,
Алыстан көшіп келсе жолы күшті.
Ат басын тіреп алғаш Абир-Әлі,
Қойныңа қос қарлығаш қонып ұшты.

Шыңына шала шықтым,
Сонда да көп сыр ұқтым,
Шешілмей шерменде ел,
Кей сырды ішке бүктің.

Арқада Абир-Әлі — атақты жер,
Полигоннан түсіпті өзекке шер.
Гранит — асыл тасы күлге айналған,
«Дегелең» жаутандайды деп мені көр.

Қайнарға қонып көштім,
Екі-ақ жыл өмір кештім.
Жүрекке жазып алдым,
Бейнесін көп елестің.

Қобыланды, Абир-Әлі атты таулы,
Өтсе де неше ғасыр сыр сақтаулы.
Талайлар тағылым алып дидарласқан,
Абай, Жанак, Әміре ұрпақтары.

Сендерді алам еске,
Көп сыр бар, сөкпе көште.
Ұғынсаң, «Адам басы —
Алланың добы» емес пе?!

«Қош» деуге қия алмадым,
Тоғысып қиялда мың.
Бастаған дастан бітпей,
Кетті іште бір арманым.

КӨШКЕН ЕЛДІҢ КӨҢІЛ КҮЙІ

Көштің, көңілің қозғалды ма?!
Жұмыр басты пендесің.
Өткен күннен із қалды да,
Қимай тұрды жерлесің.

Сыры бірге, жаны ізгі,
Аландады теңдесің.
Аттанғанда құлазыдың,
Аяулыңа ауды есің.

Қайырылып қарай бердің,
Дәл өзіннен кетті ырық.
Көшкен елдің көңіл күйін,
Тереңірек ұқтырып.

Сен де көштің, мен де көштім,
Айырмасы тең емес.
Бірақ-бірақ көңіл күйге,
Енжарлығы тең емес.

АДАМҒА СЫРЛАС ҚАЙДА ҚҰРБЫСЫНДАЙ?

Құрдастар, армандастар, бармысындар?!
Барын да, бақытын да елге сыйлар.
Қасиетті халқымның қаймағысың,
Сексен өнер, сегіз қыр, бір сырың бар.

Нұрсұлтан, Мақаш, Мұхтар, Ахат, Адам,
Базарбек – бәріңнің де бірге санаң.
Елеулі екі мың жыл құтты болсын,
Біздерге асқар алпыс жас сыйлаған.

Ел еркіндік, елдікке сиынғанда,
Көк байрақ, ту астына жиылғанда.
Қуанып, құрақ ұшып жетіп келдім,
Атажұрттан татар дәм бұйырғанға.

Құрдастар таныр ма екен бірге өспеген,
Балалықтың базарын бір кешпеген?!
Тал атты бірге мініп тартыспаған,
Сыбай-салтаң, сыпайы сыр да терен.

Кей құрбы елемейді, ойға қалам,
Жалынды жастықты бір тойламаған.
Қыз қылықты қиылып қылтың-сылтың,
Етене жасырынбақ ойнамаған.

Кей құрбы сәлемдесер тандап әлі,
Байқайды оң-солымды танданады.

Өз қаны емес, өзгені жуық тартса,
Тырнап өтер сызданған жан жараны.

Кей құрбы мысқылдайды, дегендей кім?
Бұла өскен жандай-ақ емін-еркін.
Үш жүз жыл саясаттың түрмесінде,
Ұмыта ма өз жерінде өгейлігін?!

Кей құрбы «анау сырттан келіпті» дер,
Өз ұрпағы болсам да сезіктенер.
Осындайда көңілің іштесетін,
Тонның ішкі бауындай серік тілер.

Тетелес тауға тау да тұрғысындай,
Адамға сырлас қайда құрбысындай?
Құрдастар, сыртың беріп сырғақтама,
Айналып келгенімде жыл құсындай.

— Көріп ек қашан, қайдан мұны? — деме,
Бір келдік қырқыншы жыл дүниеге.
Өмір — өзен, кең арна толқын атқан,
Тілеу бірге, мінгенбіз бір кемеге.

Менде жоқ көз тартатын сұлу көрік,
«Қош» айтқан жастық жалын, тентек желік.
Салиқалы, саналы ой бөліссек,
Ғасырлар ғажабына жаным жерік.

Анамын, жаным сырлы қазыналы,
Біткем жоқ шежіремді жазып әлі.
«Құрдастың Құдайы бір» деген қазақ,
Әдейі сендерге айтам базынаны.

Ер түрік текті атаның ұрпағымыз,
Өлкенде өзек тартқан өкшемнен із.
Елдің ерке, емшектес бел баласы ек,
Бабамнан бөлінбеген бірге еншіміз.

Өзектес өзім-өзің өрге бастар,
Өздікте өзгермейтін ықылас бар.
Ғаламда ғасыр жаса, ғазиз ғұмыр,
Бірлік, бейбіт, береке, беу, құрдастар!

ҮРЖАРДЫҢ МЕКЕНДЕДІМ КӨКӨЗЕГІН

Армысын, Үржар халқы, қандастарым,
Өнердің жарқылдатып алдаспанын.
Тарихыңнан тағылым таныр ұрпақ,
Қарияң да ұлағат, жас та жалын.

Өмір қымбат сан қилы қырыменен,
Ұға білсең, адамның сыры терен.
Көшуде де көп сыр бар дастандатқан,
Көңіл толқып, толғанып тебіренем.

Көкөзек таулы, орманды әсем көрік,
Тасқынды тау суына жаным жерік.
Көкөзек – жер жаннаты жазиралы,
Қойнына қоныстандым көшіп келіп.

Тарбағатай бауыры құт дарыған,
Аю, арқар, тауешкі, қаптаған аң.
Қусақ өзен арқырап арындайды,
Жан-жануар мерейлі, шөлі қанған.

Шынары шырқау шыңмен таласады,
Мыңғырған түліктері қыр асады.
Ауылда қызу қимылы ырыс тасып,
Жарасқан ұйымшылдық ынтымағы.

Еңбекпен ел көгерер, жан мұраты,
Сәулетті тамсандырған салтанаты.
Халқым десе, қанында от ойнайтын,
Қастерлі қазағымның жұрағаты.

Жайқалып жасыл орман ырғалады,
Көрікті, көз тартады нұрлы алабы.
Бас изеп, бәйек болып қол бұлғайды,
Құшағын ашып «кел, кір» деп ымдағаны.

Үржардың мекендедім Көкөзегін,
Шұрайлы жер толайым өнген өнім.
Қарақат, өрік, алма, мойыл, шие,
Дәмін таттым шырынды бүлдіргенін.

Гүл атады Көкөзек атырабы,
Құлпырған жас арудай бұла шағы.
Қандас ел құрақ ұшып, құшақ жайса,
Иіліп ұялы орман жапырағы.

Көкөзек, 1994

ТАРБАҒАТАЙ

(толғау)

Тарбағатай, таныс болып тасыңмен,
Сымбатына, сырласуға қойдым ден.
Маужыраған қойның толы сыр, дастан,
Жастайымнан жаным сырға жерік ем.

Таулы, орманды, кең көсілген далаң бар,
Тамылжиды табиғатың, ауаң — бал.
Сала сайын сансыз өзен бас алып,
Ақ толқыны жалтылдайды бұйра жал.

Жасыл орман бүркеп бүкіл ауылды,
Жеткізбейді жел көтерген дауылды.
Қарағашың, қайың, терек, шынарың,
Ұйыса өскен іспетті аға-бауырлы.

Алқабында жайқалады алтын дән,
Май сорғалап күнбағысың басынан.
Өлкең толы қауын, шие, алма, алмұрт,
Қарақатың, бүлдіргенің, тошалан.

Өрік, жеміс, бал татыған шырыны,
Шөлің қанбай, болмас жанның тынымы.
Сырнайлатып сыбдырласа жапырақ,
Көңіл тербеп балқытады күй үні.

Ақперілі асуынан әрі асып,
Малға жайлы жайлау сәні жарасып.
Сыбайласып адамға адам көз-кұлақ,
Қанаттасып малшы қонар жанасып.

Арқар, киік, аюы мен арланы,
Тағы аңдар таныс болып таудағы.
Қызыл түлкі қызықтырса қыр асып,
Ұлар ұшып, үкілі үміт самғады.

Ұялы жар — ұяң елдің мекені,
Сені халық «ұрыжар» да деседі.
Биік-биік жарлауынды паналап,
Жасақтыдан жаны қалған кешегі.

Тарбағатай тауы ежелден суырлы,
Тарихыңнан тамыр тартқан туынды.
Өңірінде қазақ-қалмақ сайысып,
Тітірентіп жер апшысын қуырды.

* * *

Алаң-елең, іңір және бесінде,
Талай тосын тартыс өткен төсінде.
Бейқам елдің берекесін ұшырып,
Маужыраған мамыражай кешінде.

Ер Бұқар ел-жер үшін шайқасқан,
Қорғады елін қанды, қырғын шайқастан.
Ерлік ізі жатыр айқын жосылып,
Қалды ескерткіш, жазылды аңыз, жыр-дастан.

Барқытбелде сұлу, алтын шоқылар,
Атыс-шабыс куәгері — осылар.
Ер Бұқардың ерлік ісі елге үлгі,
Тұлғасынан туындап сыр оқылар.

Ұялы жар жасырынып бағына,
Сойқан салған соққы беріп жауына.
Тарбағатай тауын жаудан босатып,
Тықсырды әкеп Жоңғар Алатауына.

Тарбағатай, Барқытбелі, Шаңырақ,
Жау шапқанда қалған иен қаңырап.
«Қалмақ қырған», «Аңырақай» тұсында,
Ел ауған-ды «елім-айлап» аңырап.

Қанқұйлы жау елді ерекше тоздырған,
Тірісі ауып, өлген өлік боз қырман.
Есін жиып, есеп жасап ерлері,
Халқын қайта қонысына қондырған.
Табиғаттың, тамсанасың, сәніне,
Қырсық-қызық алмаспаса, мәні не?!
Сәулетті ел салтанатын көтеріп,
Бөлеп әнге Әріп, Әсет, Әміре.

Тағы-тағы талай зұлмат жалғасқан,
Күніреніп куә болған айлы аспан.
Өз жеріне өзге қожа әкім боп,
Шуақты жер шұрайына жайғасқан.

Мақсат тегіс орындалған, бар ма арман?
Күткен қауіп келер алда тандардан.
Мал-мүлкінді тонап, жанды жау санап,
Жаның шетке, малың текке айдалған.

Пана болмай өз ұрқыңа өз далаң,
Бордай тозып бозінгендей боздаған.
Өксіп жаны, өзек талып өзеуреп,
Талшық етер талғажауы қалмаған.

Меңгерген соң өзге келіп басқарып,
Жабықты ел жан біткеннен жасқанып.
Асу асып кете алмаған алысқа,
Өз жерінің жатты тасын жастанып.

Жобасыз жан жоғалса да із-тозсыз,
Қайран қазақ қалжырады іздеусіз.
Аштан өлген адамдар да, бейіт жоқ,
Қала берді қаудыр тонмен көмусіз.

Жер-ана да көрген көптің тепкісін,
Ел күйзелді күйіп кеткен текті үшін.
Бодан болып, бой жаза алмай үш жүз жыл
Қиналған шақ — тіл-салтыма ауыр сын.

Арман-мүдде орындалмас азапсыз,
Мың өліп, біз — мың тірілген қазақпыз.
Көк түркінің ұрпағымыз айтулы,
Көк бөрі емген Көкбөрілі қазақпыз.

Қазағымның қаны ыстық оты ойнап,
Шықты алаңға жалын жастар атойлап.
Желтоқсанда жер түндігі желпілдеп,
Намыс жасын найзағайдай жаркылдап.

Қарулы күш мұздай темір құрсады,
Одақтасым ойрандап, оқ жұмсады.
Құрбан болды қаһарман-ер Қайраттар,
Елі үшін жанын қиған ұрпағы.

Көгілдір ту, көгімде өрлеп әнұран,
Қазақ елін әлем елі таныған.

Шерменделер шеру шекті шеттегі,
Әйгіленген елтаңбаға табынған.

«Елім-айлап» айтып кеткен жыр-әнін,
Қырандайын аңсап қиян тұрағын.
Өзегінен өз ел оты өшпеген,
Тұғыр тапты берік тұқым-тұяғың.

Көкөзек, 1999

ЕРКЕМІН, ЕГІЗ ШЫҢҒА ҰЯ САЛҒАН

Еркемін, егіз шыңға ұя салған,
Қарманғанда халықтан қуат алғам.
Цамбагарав саясы мені ұшырса,
Алатау қойнын ашты мұрат-арман.

Цамбагарав, тибетше — Ақ Тәңірі,
Күн сүйген күміс шыңын гауһар нұрлы.
Моңғол Алтай, Говь Алтай, Бесбоғдадан,
Арқалы асқақ әсем таудың пірі.

Цамбагарав қайнары — анам сүті,
Тал бойыма дарыған таудың құты.
Дүниеге келіпін қойнында,
Кіндік қан тамған Олоннуур, Шұңқыр жұрты.

Сүйемін, Цамбагарав, қия шынды,
Осында кең жайдым құлашымды.
Балапандай баулындым бауырында,
Ұрпақтарын ұшырған ұя сынды.

Цамбагарав саласы — аққұндағым,
Қызықты өтті балалық, жастық шағым.
Қастауышпен қауырсын қалам ұштап,
Өзекті, өлмес өнер жақтым шамын.

Ер түрік, атам қазақ асыл тектім,
Күйін шерттім Күлтегін, Тоныкөктің.
Алтайдың арғы беті, Қобда қойны,
Асу асып, Алатауды аңсап жеттім.

Астасып Алатау мен Цамбагарав,
Тоғысты толқынды шақ алмағайып.
Жеткіздім, жетелі ұрпақ жерінде өссін,
Алсын деп Алатауға ұя салып.

Өсті ұрпақ теңін тауып, тегін біліп,
Көркейтті көңіл көгін мейірімділік.
Алматы — ару ана аясында,
Ақ үрпек қанаттанды көгілдірік.

Еркемін, егіз шыңға ұя салған,
Қарманғанда халықтан қуат алғам.
Цамбагарав саясы меңі ұшырса,
Алатау қойнын ашты мұрат-арман.

Көкөзек, 1997

ЕЛГЕ КЕЛДІМ, ЕҢСЕМДІ КӨТЕРЕЙІН

(толғау)

Елге келдім, еңсемді көтерейін,
Қуат берсін, атажұрт, бата-мейірін.
Төркін қызға қарыздар, қыз — төркінге,
Бірігіп биіктетсек ел мерейін.
Тағдырым тайталасты, тартыста өстім,
Осылайша екіталай өмір кештім.
Түн қатып түсі қашқан қуғын-сүргін,
Жасынан құлағандай құздан көшкін.

Үркінде үркіп бірге кете бардым,
Тұңғыық, түсініксіз тұман алдым.

Жүрек екі бөлінді, жүйке тозды,
Аттанған құр сүлдері жаны бардың.

Шөл кезіп, құмды кешіп, асуды астық,
Кезігіп жекпе-жекке жанталастық.
Жауға жан беру-дағы оңай емес,
Жол бойы соғыс, қырғын, жаттан қастық.

Ұшақтар төбемізден төніп келіп,
Тайлы-таяқ қалдырмай түгел көріп.
Бой тасаға келтірмей бомбалайды,
Дәрменсіз, уға, қанға бөккен өлік.

Төбеден түскендей боп жасын-жай,
Қырғынға ұшырадық жолда ұдай.
Ес шығып, өң қашып үріккен елдің
Өлгені қалды беті жасырылмай.

Көргеніңнен көп екен көрешегің,
Түңілесің тірлікке қалмай сенім.
Өліктерді ит сүйреп, қарға шоқып,
Жан бөлек есалаңдап, улап сезім.

Жету жеңіл болған жоқ жол жыраққа,
Талай-талай талықтық қалжырап та.
Айырылған ата-ана баласынан,
Өксумен өмір өткен зар жылап та.

Атажұртым арман-мұң, елес еді,
Елім қашан елменен теңеседі?!
Ер-азамат азайды ел қорғайтын,
Халқымның не болады келешегі?!

Деп әже қайғыратын, еңірейтін,
Көруге шыдамайсың қарап кейпін.
Сағыныш, мұң, запыран көкіректе,
Көріне ала кетті ішкі дертін.

Тоналып, жауда қалған мал мен мүлкі,
Азған, тозған адамның кеткен сиқы.
Жеткізген мінгестіріп, ұштастырып,
Жылқы малы – ер қанаты, жанның құлпы.

Бөтеннің жерін басып, желін жұтып,
Олар да үрке қарап алған қитық.
Аштық, ауру, сары сүзек, індет жайлап,
Кей түндік қалды ашылмай аза тұтып.

Өзгенің тілін, салтын ұғу қиын,
Аяқты аттап баспау түсті тыйым.
Ішер ас, киер киім табылмайды,
Кімнің кім ұға қойсын жайы-күйін?

Тентіреп елден-елге көше беру,
Тоз-тоз боп, белгі қалмай өшу-өлу.
Жат жұрттағы жарасын жан бақтырмай,
Босқын тағы қозғалды шерлі шеру.

Атажұрттан азаппен ауған шақта,
Аз ғана топ келіскен ынтымаққа.
Еркіндікпен елге бір жетсек-ау деп,
Үмітпенен қараймыз болашаққа.

Өмір-өлім шендесті, көп күрестім,
Қыз болып, қызыл жібек кимей өстім.
Сауыт киіп, сайысып, сайғақтасып,
Жауынгердей жұтындық тұлға-кескін.

Қыз кезде жасамадым ерке қылық,
Бодандық, жаутершілік, жанға бүлік.
Атажұртқа әйгілі арман-мүддем,
Апсап-күпсеп кетпедім ұзатылып.

Атажұрттан алғам жоқ жасауымды,
Ши орап, дөдегелеп отауымды.

Қалы кілем жаптырып қара нарға,
Жорға мініп тұрмандап ұнасымды.

Естігем жоқ «жар-жар» мен «сыңсу» әнін,
Қызықты әрі қимастық үн шығарып.
Қайғылы ел қара жерді қайыстырып,
Аттандым ел айырылған тыңдап зарын.

Салтанатпен келмеді күйеу ұрын,
Жасалмай ата салты, дәстүр-ырым.
Ат жалы, атан қомы табыстырды,
Түсін сен, арпалысты дәуір сырын.

Өмір күрес, қылкөпір құлап тұрып,
Кейде құздан тастады лақтырып.
Тұлпардың тұяғы да опырылып,
Жан алып, жан берісіп, күйреді рух.

Жер ауып жеткенімде қилы жолдан,
Табысып талай жылдан қоныс болған.
Кең сая Моңғол елі, Моңғол жері —
Мал-жанға мамыражай ұялы орман.

Ұясында ұрпақ өсті, «шүкір!» деймін,
Ғылым, өнер үйретті ыстық мейірім.
Қош! Қош, Моңғол Отаны,
Кешір, халқы,
Дәм татқан құдығыма түкірмеймін.

Жастай жанкештілікке төзе білгем,
Кімнің алыс-жуығын сеземін мен.
Ата құт, ана сүті дәмді ұмытпай,
Өшкен емес атажұрт өзегімнен.

Ел-жердің аз тартқам жоқ қасіретін,
Қастерлеп ататегімнің қасиетін.
«Өзгеге сұлтан болма, өз еліңе

Ұлтан бол», — деген бабам өсиетін.
Қазақ елі еркіндік алған шақта,
Бар қазақты шақырды ынтымаққа.
Шерменде, шерлі шеру бұрды ат басын,
Ел-жермен еміреніп табыспаққа.

Қыз парызын өтедім, азбай келдім,
Қойыртпаққа қоспадым қанын елдің.
Сақтап дәстүр, тіл, ділім, дін, салтымды,
Әлемге әйгіледім, көзбен көрдің.

Қызың келді, төркін, аш құшағыңды
Анаға аңыраған күш ағынды.
Алатау — асқар шыңым, алмалы өлке,
Жайнаған, жадыраған нұр сағымды.

Қарыздарсың, ел мен жерім, тау-тасым,
Өркендетер, өсірер бар ықыласың.
Қыстығып, бұқпантайлап өксімесін,
Қызың жазсын еркіндеп кең құлашың.

Ұлы жұрт ұйымдасса, ұрпақ түзер,
Әр елден үлгі қаймақ нәрін сүзер.
Бересім бар еліме, аласым бар,
«Әумин!» деп, атажұртым, батанды бер.

Елге келдім, еңсемді көтерейін,
Қуат берсін, атажұрт, бата-мейірің.
Төркін қызға қарыздар, қыз — төркінге,
Бірлікпен биіктетсек ел мерейін.

КҮРМЕГЕНГЕ ЖЕТСЕ ТҰТАМ ҚЫСҚА ЖІП...

Жалтақ көңіл жаңа келген тұста анық,
Танысуға талап, бағыт ұстанып.

Армандадым, көргім келіп көп жерді,
Күрмегенге жетсе тұтам қысқа жіп.

Өскеменнің араласам қаласын,
Қай жерде кім, қалай ұғына аласың?
Танысың жоқ, білісің жоқ, беймәлім,
Кімге сеніп, кімді іздеп барасың?!

Жат көре ме өз қойнында өспеген,
Жастайымнан құмын, тасын кешпеген.
Көрмеген жер, ой-шұңқыры көп екен,
Бәрі жұмбақ, сыр түйінін шешпеген.

Жақын-жуық болайын деп туыстай,
Бір ғанибет, аралассан суыспай.
Көп адаммен сыр бөлісіп көріп ем,
Арландым-ау ана тілмен ұғыспай.

Әр жайды айттым ұқтыруға ежіктеп,
Ана тілде сөйлесуге төзіп бек.
Бодандықта бой алдырған жалғанға,
«Қырық» десем, қиястанды «сорок» деп.

Мұңдалады мұнарланған мұң нәзік,
Тарлан көңіл таппағандай жанға азық.
Шынымды айтсам, шымбайыма шын батты,
Шым-шытырық ойым онға құлазып.

Бойды тіктеп, ойды жіктеп, тежелген,
Қайтпайтұғын қайсарлығым кезеңнен.
Орта жолда опынуға болмайды,
Талап, төзім жеткізерін сезем мен.

– Өмірге куә зеңгір аспан көкпенбек,
Тарихымда талай зұлмат өткен, – деп.
– Құлыным, ең құйын қуып адасқан,
Ата-бабаң ауылы, – деді Талғатбек.

— Өз елің бұл, өлшемейік өзгемен,
Көмектесем мақсатыңа көздеген.
Ұлтың ұлы, рухың бір ұғысар, —
Деген жылы аттандырды сөзбенен.

ӨТЕ МЕ АНА КӨЗ ЖАСЫН ТӨГІЛДІРІП?!

Акку ұшты, қалды артта көгілдірік,
Бөлінген ел қабырға сөгілдіріп.
Ойла, ағайын, елге ел қосыла ма?
Өте ме ана көз жасын төгілдіріп?!

Қазағым көшіп өскен, өрісі кең,
Куәгер Құс жолының желісімен.
Қайтқан қаздай жеткенде атажұртқа,
Ажырады біреулер телісінен.

Ажырады біреулер туысынан,
Ажырады тоқпейіл тынысынан.
Бар мәзірін бөліскен мәз-мейрам ел
Ажырады береке-ырысынан.

Біреуден қимас жегжат, құда қалған,
Кешікпей келер-ау деп кете барған.
Торқалы той, топырақты өлімді ойла,
Өлгеніне топырақ сала алмаған.

Акку ұшты, қалды артта көгілдірік,
Бөлінген ел қабырға сөгілдіріп.
Қосыла ма елге ел, қосылмай ма?
Өте ме ана көз жасын төгілдіріп?!